

Mina älskade barn: må Jesus vaka över mina döttrar och söner åt mig!

1. Enligt en av generalkongressens riktlinjer har jag under de senaste månaderna ofta tagit upp ämnet friheten. Nu vill jag att vi reflekterar över några aspekter av denna stora gåva från Gud i enlighet med den helige Josemarías syn på friheten. Han älskade friheten under hela sitt liv. "Mina barn, jag kommer aldrig att tröttna på att upprepa att ett av de tydligaste kännetecknen i Opus Deis anda är att vi älskar friheten och har stor förståelse för andras sätt att vara", sade han en gång.¹ Låt oss tacka Gud av hela hjärtat nu när vi läser och betraktar hans ord. Låt var och en av oss undersöka hur dessa ord med Guds nåd kan förverkligas i våra egna liv. Då kommer vi också att vara bättre förberedda på att hjälpa fler personer att nå "Guds förhärlicade barns frihet" (Rom 8:21).

Att människor har en brinnande längtan efter frihet och ställer krav på att alla ska vara fria är ett positivt tecken i vår tid. Att erkänna varje mans och kvinnas frihet innebär att man erkänner att vi är personer: ägare av våra handlingar och ansvariga för dem och att vi kan rikta in våra liv åt ett visst håll. Även om friheten inte alltid leder till att alla utvecklar sig på bästa sätt, kan vi aldrig understryka dess betydelse för mycket. Om vi inte vore fria skulle vi nämligen inte kunna älska.

I många kretsar finns det tyvärr stor okunnighet om vad frihet egentligen är. Ofta strävar man efter en orealistisk frihet utan gränser, som om det vore det slutgiltiga målet för all utveckling. Inte sällan ser vi med sorg att denna tanke går hand i hand med många former av förtryck som egentligen är en skenbar frihet som i verkligheten bara är kedjor som förslavar människor. Denna form av frihet kommer förr eller senare visa sig vara tom. Påven Franciskus skriver: "Ibland tänker man att man är fri om man kan undvika Gud; man lyckas inte inse att man existentiellt fortsätter att vara föräldralös, hjälplös och hemlös. Man är inte längre pilgrim utan glider runt och fladdrar omkring utan att komma någonstans"².

Kallade till frihet

2. Vi har blivit "kallade till frihet" (Gal 5:13). Själva skapelsen är ett uttryck för Guds frihet. Berättelserna i Första Moseboken ger oss en glimt av Guds kreativa kärlek, hans glädje att dela sin godhet och skönhet med världen (jfr 1 Mos 1:31) och sin frihet med människor (jfr 1

1 S:t Josemaría, *Brev*, den 31 maj 1954, nr 22.

2 Franciskus, Apostolisk uppmaning *Evangelii gaudium*, den 24 november 2013, nr 170.

Mos 1:26-29). När han kallade var och en till livet, gav Gud oss möjligheten att välja, att göra det goda och att besvara hans kärlek med kärlek. Vår begränsning som skapade varelser gör det också möjligt för oss att också avlägsna oss från Gud. ”Det är ett mysterium att Gud i sin vishet ville ta den stora *risken* med människans frihet när han skapade henne *till hans avbild och likhet* (jfr 1 Mos 1:26-29).”³

I historiens gryning ledde denna risk just till att hon avvisade Guds kärlek. Genom arvsyndens försvagades så människans dragningskraft till det goda, och viljan blev till viss del böjd mot synden. Efter det försvagar de personliga synderna den mänskliga friheten ännu mer, och därför innebär synden alltid, i större eller mindre utsträckning, en form av slaveri (jfr Rom 6:17, 20). Människan förblir dock alltid fri.⁴ Även om hennes frihet samtidigt alltid är skör⁵, är det fortfarande väsentligen något gott som finns hos varje människa som man måste försvara. Gud är först med att respektera och älska den, eftersom ”Gud inte vill ha slavar, utan barn”⁶.

3. ”Men där synden blev större, där överflödade nåden än mer” (Rom 5:20). Med nåden kommer en ny och högre form av frihet som ”Kristus befriat oss” till (Gal 5:1). Vår Herre befriar oss från synden genom sina ord och handlingar; alla har återlösande verkan. ”I alla mysterier i den katolska tron ljuder därför en hyllningssång till friheten.”⁷ Jag påminner er ofta om att vi behöver ha Kristus i mittpunkten av våra liv. För att upptäcka den djupaste innebörden av friheten, behöver vi betrakta honom. Vi blir förundrade när vi ser en fri Gud som av ren kärlek bestämmer sig för att stiga ner och anta ett kött som vårt kött. Denna frihet blir mer och mer tydlig ju längre han lever på jorden och för honom ända till offret på korset. ”Jag ger mitt liv för att sedan få det tillbaka. Ingen har tagit det ifrån mig, jag ger det av fri vilja” (Joh 10:17-18). I människans historia har det aldrig funnits en så djupt fri handling som vår Herres död på korset. ”Han överlämnar sig till döden med kärlekens fulla frihet”⁸.

Johannesevangeliet berättar om ett samtal som vår Herre hade med några personer som hade kommit till tro på honom. Jesu ord innebär ett tydligt löfte: ”*Veritas liberabit vos*, sanningen ska göra er fria” (Joh 8:32). Den helige Josemaría skriver: ”Vad är det som är sant under hela vår livstid, från början till slutet när det gäller friheten? Jag skall säga det kortfattat med den glädje och säkerhet som är en följd av förhållandet mellan Gud och de varelser han skapat: det är vetskapen om att vi är Guds händers verk, att vi är föremål för den heliga Treenighetens särskilda kärlek, att vi är barn till en så upphöjd Fader. Jag ber Herren att han skall hjälpa oss att vilja inse vidden av allt detta, att glädja oss åt det dag efter dag: om vi gör det, kommer vi att handla som fria människor”⁹.

4. Vårt gudomliga barnskap gör det möjligt för vår frihet att växa med all den styrka som Gud har skänkt den. Det är inte genom att överge Faderns hus som vi blir fria, utan snarare genom att acceptera att vi verkligen är barn. ”Den som inte vet att han är Guds barn känner inte till den innersta sanningen om sig själv.”¹⁰ En sådan person är omedveten om vem han är och lever i konflikt med sig själv. Hur befriande är det då inte att veta att Gud älskar oss. Hur

3 S:t Josemaría, *Brev*, den 24 oktober 1965, nr 3.

4 Jfr Benedikt XVI, Encyklika *I hoppet är vi frälsta*, den 30 november 2007, nr 24.

5 *Ibid.*

6 S:t Josemaría, *När Kristus går förbi*, nr 129.

7 S:t Josemaría, *Guds vänner*, nr. 25.

8 S:t Josemaría, *Korsvägen*, den 10:e stationen.

9 S:t Josemaría, *Guds vänner*, nr 26.

10 *Ibid.*

befriande är inte Guds nåd som låter oss vända tillbaka till oss själva och till vårt sanna hem (jfr *Luk 15:17-24*). Och när vi förlåter andra, upplever vi själva denna befrielse.

Vår tro på att Gud älskar var och en av oss (jfr 1 *Joh 4:16*) får oss att besvara Guds kärlek med kärlek. Vi kan älska för att han har älskat oss först (jfr 1 *Joh 4:10*). Det fyller oss med trygghet att veta att Guds oändliga kärlek inte bara är ursprunget till vår existens, utan också till varje ögonblick i våra liv. För Gud är närmare oss än vi är oss själva.¹¹ Om vi inser att Gud väntar på oss i varje person (jfr *Matt 25:40*) och att han vill göra sig själv närvarande i deras liv också genom oss kommer vi att sträva efter att med andra dela det vi har fått i rikligt mått. Mina barn, vi har fått och vi får så mycket kärlek i våra liv. Att älska Gud och andra är den mest äkta fria handlingen. Kärlek ger friheten *innehåll*, den återlöser den. Kärleken gör det möjligt att upptäcka att frihetens ursprung och mål är Guds kärlek. "Friheten får sin verkliga innebörd då den används i den återlösande sanningens tjänst och då den ägnas åt att söka efter Guds oändliga kärlek som gör oss fria från allt slaveri."¹²

Vår trygghet som Guds barn får oss att känna en stor inre frihet och djup glädje. Hoppet får oss att känna oss fridfullt optimistiska: *spe gaudentes* (*Rom 12:12*). Om vi inser att vi är Guds barn kommer vi också att älska världen, som var god när den kom ur vår Fader Guds händer. Vi kommer att möta livet med övertygelsen om att det är möjligt att göra gott, att besegra synden och att föra världen till Gud. Som påven Franciskus sade när han betraktade jungfru Maria: "Av Maria, full av nåd, lär vi oss att den kristna friheten är mer än bara befrielse från synd. Det är en frihet som gör att vi kan se jordiska verkligheter i ett nytt, andligt ljus. Det är friheten att älska Gud och våra bröder och systrar med ett rent hjärta och att leva ett liv av glädjefullt hopp inför Kristi rikes ankomst"¹³.

5. Att agera fritt, utan någon form av tvång, hör till människans värdighet och ännu mer till Guds barns värdighet. Samtidigt behöver vi "stärka kärleken till en frihet som inte innebär godtycke utan har blivit verkligt mänsklig genom att erkänna att det goda finns och utgör dess grund"¹⁴: en frihet som har försonats med Gud.

Jag skulle därför vilja stanna här och överväga betydelsen av *att ha en fri ande*. Jag syftar inte till den betydelse som ibland ges detta uttryck: att agera efter ens nycker och mot alla regler. I själva verket är alla människors frihet fysiskt begränsad av vanliga uppgifter och förvärvade åtaganden (familj, yrke, samhälle, etc.). Men vi kan ändå agera fritt i allt det vi gör, om vi gör det av kärlek: "*Dilige et quod vis fac*: älska och göra vad du vill"¹⁵. Den sanna andliga friheten är denna kapacitet och vana att handla av kärlek, särskilt när vi anstränger oss för att följa Guds vilja i varje situation.

"Älskar du mig"? (*Joh 21:17*). Det kristna livet är ett fritt svar, genomsyrat av initiativ och öppenhet inför vår Herres fråga. "Inget är mer fel än att påstå att frihet och hängivelse inte går att förena, för hängivelsen följer som en konsekvens av friheten. När en mor uppoffrar sig för sina barn av kärlek har hon gjort ett val, och den kärleken kommer att vara måttet på hennes frihet. Om hon älskar mycket kommer hennes frihet att bära riklig frukt. Hennes barns väl följer av hennes välsignade frihet som medför hängivelse, och av hennes välsignade hängivelse

11 Jfr S:t Augustinus, *Bekännelser*, III, 6, 11.

12 S:t Josemaría, *Guds vänner*, nr 27.

13 Franciskus, *Predikan*, den 15 augusti 2014.

14 Benedikt XVI, *Encyklika Kärlek i sanning*, den 29 juni 2009, nr 68.

15 S:t Augustinus, *I Epist. Ioan. ad Parthos*, VII, 8.

som ingenting annat är än just frihet”¹⁶.

I detta sammanhang kan vi förstå att om vi värdesätter varje persons frihet innebär detta inte att vi minskar kraven. Ju friare vi är, desto mer kan vi älska. Och kärleken är krävande: “Allt bär den, allt tror den, allt hoppas den, allt uthärdar den” (1 Kor 13:7). I sin tur växer vi i frihet när vi växer i kärlek; det är att vara mer fri. Som den helige Thomas av Aquino skrev: “*Quanto aliquis plus habet de caritate, plus habet de libertate*”¹⁷. Ju intensivare vår självutgivande kärlek är, desto friare är vi. Vår andliga frihet visar sig också när vi gör något fast vi inte känner för det eller när vi tycker att det är svårt. Vi är fria i anden om vi gör det av kärlek, alltså inte för att vi gillar det, utan eftersom vi vill. “Vi måste känna att vi är Guds barn och leva med längtan att göra vår Faders vilja. Att göra allt enligt Guds vilja, *helt enkelt för att vi vill det*, är det övernaturligaste skäl som finns.»¹⁸

6. Glädje är också ett tecken på andlig frihet. Den helige Josemaría sade: “Som ett mänskligt arvegods vill jag lämna efter mig kärlek till friheten och gott humör”¹⁹. Dessa två saker kan tyckas ganska olika, men de hör faktiskt ihop. Om vi inser att vi är *fria att älska*, erfar vi en glädje, och med den kommer gott humör. Det innebär en syn på saker och ting som låter oss se det positiva, och ibland roliga, i saker och situationer, bortom det rent mänskliga. Som påven Franciskus sagt: Gud “skapade glädjen och är dess ursprung. Denna glädje i Anden gör oss helt fria genom Kristus. Utan glädje kan vi kristna inte vara fria, utan blir slavar till det negativa”²⁰.

Denna glädje bör genomsyra hela vårt liv. Gud vill att vi ska vara lyckliga. Det Jesus sade till apostlarna gäller oss också: “Min glädje skall vara i er och er glädje bli fullkomlig” (Joh 15:11). Därför kan vi med glädje utföra även de plikter som vi tycker är obekväma. Som den helige Josemaría sade: “Vi ska inte tro att det enda arbete vi kan göra med glädje är det vi finner tilltalande”²¹. Vi kan göra det som vi tycker är jobbigt och inte gillar med glädje, utan inre motstånd, om vi gör det med och för kärlek, och därför fritt. När han bad högt den 28 april 1963, förklarade den helige Josemaría det han fick insikt om 1931: “Du har fått mig att förstå, Herre, att när man bär korset blir man lycklig och glad. Jag ser det nu tydligare än någonsin: när man bär korset liknar man nämligen Kristus, man är Kristus och Guds barn”²².

7. Det vi kallar Guds lag och Guds vilja för varje person är inte en lag som inskränker friheten. Det är snarare *lex perfectae libertatis* (jfr Jak 1:25), den fullkomliga lagen, frihetens lag. Med evangeliet förhåller det sig likadant, eftersom allt kan sammanfattas i kärlekens lag, inte bara som en yttre regel som kräver kärlek, utan framför allt som den inre nåd som ger oss kraften att älska. “*Pondus meum amor meus*”: min kärlek är min tyngd, sade den helige Augustinus. Han hänvisade inte bara till det uppenbara faktum att det ibland är svårt för oss att älska, utan till det faktum att den kärlek vi har i vårt hjärta är det som leder oss och bär oss vart vi än går²³. “*Eo feror, quocumque feror*”: vart jag än bärs bär min kärlek mig²⁴. Var och en av oss kan tänka på detta: Vilken kärlek bär mig överallt?

16 S:t Josemaría, *Guds vänner*, nr 30.

17 S:t Thomas, *In III Sent.*, d. 29, q. un., a. 8, q1a. 3 s.c. 1.

18 S:t Josemaría, *När Kristus går förbi*, nr 17.

19 S:t Josemaría, *Brev*, den 31 maj 1954, nr 22.

20 Franciskus, *Predikan*, den 31 maj 2013.

21 S:t Josemaría, *Brev*, den 29 december 1947, nr 106.

22 S:t Josemaría, *Anteckningar från en betraktelse*, den 28 april 1963.

23 S:t Augustinus, *Bekännelser*, XIII, 9, 10.

24 *Ibid.*

De som låter Guds kärlek fylla deras hjärta, upplever personligen hur sant det är att ”frihet och hängivelse utesluter inte varandra. Man kan bara ge upp sin frihet av kärlek; någon annan anledning till att avsäga sig den kan jag inte föreställa mig. Det här är inte bara tomma ord. När människor frivilligt hänger sig, förnyar friheten kärleken i varje ögonblick av denna hängivelse, och att förnyas är att ständigt vara ung, generös, att vara i stånd till att ha stora ideal och till att göra stora uppoffringar”²⁵. Att lyda Gud är därför inte bara en fri handling, utan också en befriande, frigörande handling.

“Jag har mat att äta som ni inte känner till”, berättar Jesus för sina lärjungar. “Min mat är att göra hans vilja som har sänt mig och att fullborda hans verk” (*Joh 4:32-34*). Att lyda Fadern är det som ger Jesus näring och skänker honom styrka. Så borde det vara för oss också. Att vara Jesu lärjunge, sade Johannes Paulus II, betyder “att hålla fast vid Jesu egen person, dela hans liv och öde och ansluta sig till hans fria och kärleksfulla lydnadsförhållande till Faderns vilja.”²⁶

Benedikt XVI går djupare in i detta nära förhållande mellan frihet och självuppoffring: “Det är när Jesus lyder Fadern som friheten uttrycks som ett medvetet beslut som kommit ur hans kärlek. Vem är friare än den som är allsmäktig? Han använder dock inte sin frihet som en godtycklig makt. Han var en tjänare. På detta sätt “fylld” han frihet med innehåll, som annars skulle ha varit en “tom” möjlighet att göra eller inte göra något. Precis som i vårt mänskliga liv är det kärlek som fyller friheten med mening... Därför är den kristna friheten raka motsatsen till godtycke. Den består i att följa Kristus genom att ge sig själv som gåva, ända till offret på korset. Det kan tyckas paradoxalt, men den stund då Herren var mest fri var på korset då han älskade som mest. När de ropade till honom på Golgata: “Om du är Guds son, kom ner från korset!”, visade han sin frihet som son just genom att hänga kvar där och fullfölja Faderns barmhärtiga vilja ända till slutet.”²⁷

“Du förledde mig, Herre, och jag lät mig förledas. Du blev mig för stark, du fick övertaget” (*Jer 20:7*). Vilken djup bön ber inte profeten Jeremias här. Att se sin egen kallelse som en gåva från Gud (och inte som en lista över förpliktelser) är också ett tecken på vår andliga frihet, även när vi lider. Hur befriande är det inte att veta att Gud älskar oss som vi är och att han först av allt kallar oss till att låta oss älskas av honom.

8. Andlig frihet innebär också att vi inte binder oss till förpliktelser som inte är verkliga, att vi med flexibilitet kan ta bort och ändra många små detaljer i vårt liv som beror på vårt personliga initiativtagande. Som don Javier skrev till oss för tjugo år sedan: “Det finns naturligtvis saker som vi är skyldiga att göra och andra saker som vi i ett givet fall inte är särskilt förpliktade att göra. I båda fallen måste vi sträva efter att fritt och ansvarsfullt hålla oss till det högsta budet att älska Gud. På detta sätt är vi på samma gång fria och lyder i varje ögonblick.”²⁸

Vi måste alltid ha den tillit och känna den frihet som får oss att anförtro den person det angår vad som oroar oss, vad vi inte förstår eller vad vi tycker bör förbättras. Vi är också tillitsfulla när vi är lojala och tålmodiga och accepterar mänskliga begränsningar och irriterande situationer, etc lugnt och med gott humör. Så handlar personer som verkligen är barn i anden. Även om de kan vara övertygade om att de har rätt, utövar de sin frihet genom att försöka tänka på värden som är större än deras eget perspektiv, värden som till exempel enhet och frid i famil-

25 Jfr S:t Josemaría, *Guds vänner*, nr 31.

26 Johannes Paulus II, Encyklika *Sanningens strålgång*, den 6 augusti 1993, nr 19.

27 Benedikt XVI, Angelusbön, den 1 juli 2007.

28 Javier Echevarría, *Familjebrev*, den 14 februari 1997, nr 15.

jen. Dessa värden är ovärderliga. ”När våra idéer skiljer oss från våra medmänniskor, när de får oss att bryta gemenskapen och enheten med våra bröder, är det ett tydligt tecken på att vi inte handlar i Guds anda.”²⁹

9. Även om situationer ibland får oss att lida, använder Gud ofta dessa för att göra oss mer lika Jesus. I brevet till hebréerna kan vi läsa att Jesus ”lärde sig lyda genom att lida” (jfr *Heb* 5:8) och därmed bringade ”evig frälsning till alla som lyder honom” (jfr *Heb* 5:9). Jesus har gett oss Guds barns frihet. Vi utövar vår andliga frihet när vi accepterar de mänskliga begränsningar som vi alla har och inte ger upp våra ansträngningar att övervinna dem så långt det är möjligt. Som motsats till detta ser vi tyvärr hur den äldre sonen i liknelsen agerade (*Luk* 15:25-30). Men bitterhet i själen klagade han på sin far om så många saker och förmådde inte dela familjens glädje. Hans frihet hade blivit liten och självisk, oförmögen att älska och att förstå att ”allt mitt är ditt” (*Luk* 15:31). Han var hemma, men han var inte fri, eftersom hans hjärta var någon annanstans.

Hur vacker, däremot, är inte berättelsen om Rut, den moabitiska kvinnan. Hennes frihet och självutgivelse är rotad i en djup känsla av familjetillhörighet. Det är rörande att se hur den här kvinnan reagerar när hennes svärmor insisterar på att få henne att bygga upp sitt nya liv på egen hand: ”Tvinga mig inte att överge dig och vända tillbaka. Dit du går, går också jag, och där du stannar, stannar jag. Ditt folk är mitt folk, och din Gud är min Gud. Där du dör, vill jag dö, och där vill jag bli begravnen. Herren må göra mig vad som helst – endast döden skall skilja oss åt” (*Rut* 1:16-17).

När vi betraktar jungfru Maria, ser vi ännu tydligare hur hennes frihet får henne att hänge sig själv som en trogen tjänarinna. ”Begrunda nu istället det högtidliga ögonblick då ärkeängeln Gabriel förkunnar den högstes plan för jungfru Maria. Vår Fru lyssnar och ställer en fråga för att bättre förstå vad det är som Herren förväntar sig av henne; sedan ger hon sitt bestämda svar: *fiat* – må det ske med mig som du har sagt! Det är frukten av den bästa friheten, den att välja Gud.”³⁰

Att utbilda och leda fria människor

10. I vår utbildning spelar den andliga vägledningen en viktig roll. Den bör alltid äga rum i en atmosfär av frihet. Den syftar till att få personen att känna sig ”fri som en fågel.”³¹ Den helige Josemaría skriver med hänvisning till dem som blir anförtrödda sina syskons personliga berättelser: ”Kraften i den andliga vägledaren har inte att göra med makt. Få alltid personerna att känna sig djupt fria. Fundera på vad jag så ofta har sagt till er. *För att jag vill* tycks mig vara den mest övernaturliga anledningen av alla. Den andliga vägledarens roll är att hjälpa personen att vilja följa, att ”känna för” att följa, Guds vilja. Ge inga order, ge råd.”³² Syftet med de råd som ges i den andliga vägledningen är menade att hjälpa den helige Ande att verka i varje själ. Den är menad att hjälpa varje person att närma sig Gud och uppfylla hans eller hennes egna plikter med personlig frihet och ansvar. ”Gud upprepar inte sig själv när han skapar en person. Var och en är som han eller hon är, och vi måste behandla var och en som Gud har gjort dem, och som Gud leder dem.”³³

29 S:t Josemaría, *När Kristus går förbi*, nr 17.

30 S:t Josemaría, *Guds vänner*, nr 25.

31 S:t Josemaría, *Brev*, den 14 september 1951, nr 38.

32 S:t Josemaría, *Brev*, den 8 augusti 1956, nr 38.

33 *Ibid.*

Tillsammans med råd kan normalt sett uppmuntrande ord också yttras. De hjälper dem att inse att *det alltid lönar sig* att sträva efter att vara trogen av kärlek, med frihet. I den andliga vägledningen kan det ibland hända att man ger ett tydligt, men alltid tillgivet och förfinat, ”påbjudande råd”, som påminner personen om skyldigheten att fullgöra en viss plikt. Kraften i detta råd härrör dock inte från själva rådet i sig, utan från plikten i fråga. När det finns tillit, kan man och bör man tala på detta sätt. Den person som tar emot detta råd blir tacksam för det, eftersom han eller hon känner att ett äldre syskon har tagit mod till sig och agerar av tillgivenhet till personen.

11. Den utbildning vi får under hela vårt liv bortser inte från de nödvändiga kraven. Den tenderar i hög grad att *vidga vyerna*. Om vi i stället begränsar oss till att ställa krav och ställa upp på andras krav, ser vi bara vad vi inte lyckas med, våra brister och våra begränsningar. Vi glömmer det viktigaste: Guds kärlek till oss.

Låt oss tänka på vad den helige Josemaría sade: ”I Verket älskar vi friheten högt, även i det inre livet. Vi är inte bundna till särskilda system eller metoder... Det finns en hel del – det måste finnas en hel del – av självbestämmande i det andliga livet.”³⁴ Vi vill vara uppriktiga i den andliga vägledningen eftersom det leder till att vi tar egna initiativ. Vi berättar vad vi tror vi kan göra i vår inre kamp för att likna Kristus mer. Vi öppnar upp vår själ med frihet för att få ett råd.

Vi för vidare samma anda till alla. På detta sätt skapar vår utbildning inte enhetlighet utan snarare enhet. Den helige Josemaría använde ett grafiskt uttryck då han sade att i Verket ”kan vi färdas på denna väg på många olika sätt: på höger eller vänster sida, korsa vägen från sida till sida, gå till fots eller rida. Det finns tusentals sätt att färdas på vår gudomliga väg. Var och en har sina egna omständigheter, och deras samvete får dem att gå framåt på ett eller annat sätt. Det enda som är nödvändigt är att inte lämna vägen.”³⁵ Vare sig evangeliets eller Verkets anda gör intrång på vårt sätt att vara, utan ger det liv. Det är ett frö som är avsett att växa i varje människas jord.

12. I vår utbildning är det också viktigt att kämpa mot att söka total säkerhet eller att vilja skydda oss. Det hämmar och begränsar oss. ”De som har träffat Kristus kan inte låsa in sig i sin egen vrå. Att begränsa sig på det sättet vore verkligen sorgligt! De måste öppna sig likt en solfjäder för att nå ut till alla själar.”³⁶ Hur viktigt är det då inte att vi själva utvecklas på så sätt att vi lever utan att vara rädda för att göra fel, utan att vara rädda för att misslyckas, utan att vara rädda för en negativ miljö. När vi ser på saker och ting med övernaturlig syn kan vi med försiktighet och beslutsamhet vara aktiva deltagare i vår egen sociala och yrkesmässiga miljö.

Kärlek till friheten visar sig därför också i att vi är spontana och tar initiativ i apostolatet, vilket kan förenas med ens specifika apostoliska uppdrag. Vi måste vara medvetna om att ”vårt apostolat framför allt är vårt personliga apostolat.”³⁷ Detta gäller även när föreståndarna ger oss uppmuntran för att genomföra vissa apostoliska aktiviteter. ”Jag har aldrig velat binda er. Jag har tvärtom försökt se till att ni känner er fria när ni verkar apostoliskt. Vår anda ger mycket stora marginaler. I ert apostoliska arbete måste ni ta initiativ för att på varje plats, i varje

34 S:t Josemaría, *Brev*, den 29 september 1957, nr 70.

35 S:t Josemaría, *Brev*, den 2 februari 1945, nr 19.

36 S:t Josemaría, *Plogfåran*, nr 193.

37 S:t Josemaría, *Brev*, 2 oktober 1939, nr 10.

miljö, i varje epok, finna de aktiviteter som är bäst lämpade i varje enskild omständighet.”³⁸

13. Ett annat viktigt tecken på kärlek till frihet finns i den pastorala ledning som tillfaller prelaturen och hans regionalvikarier med de motsvarande råd som hjälper dem. Låt oss än en gång med tacksamhet betrakta vad den helige Josemaría sade: ”Som en konsekvens av denna andliga frihet, bygger utbildning – och ledning – i Verket på tillit (...). Ingenting kan åstadkommas om ledningen misstror de andra. Att leda och utbilda personer med respekt ger däremot frukt. Den får dem att känna Guds barns sanna och heliga frihet och lär dem att förvalta sin egen frihet. Att utbilda och leda är att älska.”³⁹

Att leda med respekt för personer är för det första att ha stor respekt för andras samveten, utan att blanda ihop ledning och den andliga vägledningen. För det andra leder denna respekt till att man skiljer på föreskrifter och på uppmaningar, råd eller förslag. För det tredje, men lika viktigt, måste man leda med så stor tillit till andra att man alltid, i möjligaste mån, tar hänsyn till de berörda människornas åsikter. Att de som leder har denna inställning och är beredda att lyssna visar på ett fint sätt att Verket är en familj.

Vi har också med tacksamhet erfarit den fulla frihet som finns i Opus Dei i åsiktsfrågor gällande nationalekonomi, politik, teologi, etc. ”I allt som ligger utanför trons område tänker och handlar var och en som han eller hon vill, i full frihet och med personligt ansvar. Den mångfald som detta resulterar i är inget problem för Verket: den är snarare ett tecken på god anda.”⁴⁰ Denna mångfald bör älskas och främjas, även om någon kan tycka att den är svår att acceptera ibland. En person som älskar frihet lyckas se de positiva och attraktiva aspekterna av vad andra tycker och gör i dessa stora områden.

När det gäller det sätt Opus Dei leds, bestämde den helige Josemaría att det alltid skulle handla om kollegialt ledarskap. Han påminde oss om detta med stort eftertryck. Det är ett annat uttryck för den andliga frihet som genomsyrar vårt liv i Opus Dei. ”Jag har påmint er vid många olika tillfällen, och jag kommer att upprepa det många gånger under mitt liv: Jag kräver att man har ett kollegialt ledarskap i Verket på alla nivåer, så att ingen råkar blir en tyrann. Detta är en försiktighetsåtgärd, eftersom vi med ett kollegialt ledarskap hanterar frågorna bättre och rättar till misstag bättre. De apostoliska aktiviteter som redan fungerar bra blir mer effektiva då.”⁴¹

Kollegialt ledarskap är inte bara eller huvudsakligen en metod eller ett system för att fatta beslut. Det är framför allt en anda som är rotad i övertygelsen att vi alla kan och behöver höra andras synvinklar, uppfattning, etc. Det hjälper oss att finslipa och även ändra vår åsikt. Samtidigt leder detta till att aktivt respektera, ja till och med främja, de andras frihet, så att de med lätthet kan framföra sina egna synpunkter.

Respektera och försvara friheten i apostolatet

14. Vårt apostolat härstammar från en uppriktig önskan att hjälpa andra att hitta Kristus eller växa i förtrolighet med honom. ”Vår attityd gentemot personer kan sammanfattas i denna fras, vilken nästan är ett rop: *Caritas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu!* (1 Kor 16:24), Min kärlek är med er alla i Kristus Jesus. Genom Kristi kärlek kommer ni att så frid och glädje

38 S:t Josemaría, *Brev*, 24 oktober 1942, nr 46.

39 S:t Josemaría, *Brev*, 6 maj 1945, nr 39.

40 S:t Josemaría, *Samtal*, nr 98.

41 S:t Josemaría, *Brev*, den 24 december 1951, nr 5.

i världen, älska och försvara personens frihet, den frihet som Kristus respekterar och vann för oss (jfr *Gal 4:31*).⁴²

Först och främst älskar vi friheten hos dem som vi försöker närma vår Herre, i det apostolat av förtrolig vänskap som den helige Josemaría inbjuder oss att dela genom vårt vittnesbörd och ord. Vi värdesätter alltså att de är fria personer. "Även i våra apostoliska aktiviteter (bättre sagt, främst i våra apostoliska aktiviteter) vill vi inte att det ska finnas ens den minsta skugga av tvång. Gud vill att vi tjänar honom i frihet, och därför skulle ett apostolat som inte respekterar den enskildes integritet inte vara rätt."⁴³

Sann vänskap innebär en uppriktig och ömsesidig tillgivenhet. Den skyddar den ömsesidiga friheten och närheten som finns mellan vänner på riktigt. Apostolat är inte ett ytskikt som läggs på vänskap. Som jag skrev till er, "vi gör inte apostolat utan vi är apostlar!"⁴⁴ Vänskap i sig är apostolat. Vänskap i sig är en dialog där vi ger och tar emot ljus. I vänskap görs planer upp som ömsesidigt breddar våra vyer. I vänskap gläds vi åt vad som är gott och stöttar varandra i det som är svårt. Vi har det bra tillsammans, eftersom Gud vill att vi ska vara lyckliga.

15. Som ni vet har ordet proselytism en ursprunglig betydelse som uttrycker något positivt: uppgiften att sprida evangeliet.⁴⁵ Det var så den helige Josemaría alltid förstod det och inte med den negativa innebörd den har fått på senare tid. Ibland får ord nya konnotationer som skiljer sig från deras ursprungliga innebörd och vi kan inte påverka det. Därför bör vi noga, vid varje enskilt tillfälle, överväga om det är lämpligt att använda ordet, särskilt om våra åhörare förstår något annat än vad vi egentligen vill uttrycka.

Att respektera och försvara allas frihet visar sig ännu tydligare när man tar upp frågan om en persons möjliga kallelse till Verket. Man är fri att söka råd från vem man vill och, framför allt, helt fri att urskilja ens egen möjliga kallelse och ta ett beslut i en viss riktning. När den helige Josemaría kommenterade ett kraftfullt uttryck i evangeliet, *compelle intrare* (se till att folk kommer hit) i en liknelse (*Luk 14:23*), skrev han: "En huvudegenskap i vår anda är respekten för allas personliga frihet. Den slags *compelle intrare* du bör använda i din proselytism är inte en yttre påtryckning utan ett överflöd av ljus, av lära. Det är den andliga kraft som kommer ur din bön och ditt arbete, som är ett vittnesbörd för den kristna tron. Det är alla uppoffringar du gör. Det är det leende som du har på läpparna för att du är Guds barn: det barnskap som fyller dig med en fridfull lycka (även om motgångar inte kommer att saknas i ditt liv) och som andra kommer att se och avundas. Lägg till detta din mänskliga charm, så har vi innehållet i *compelle intrare*."⁴⁶ Hur tydligt är det då inte att Verket växer och alltid bör växa i en atmosfär av frihet, genom att vi för andra, med beslutsamhet och enkelhet, är vittnen om den bländande skönheten som finns i att leva nära Gud.

16. *Veritas liberabit vos* (*Joh 8:32*). Alla löften om befrielse som har följt ett efter ett annat genom århundradena är sanna i den mån de närms av sanningen om Gud och om människan. Och denna sanning är en person: Jesus, vägen, sanningen och livet (jfr *Joh 14:6*). "Även idag, 2000 år senare, ser vi att Kristus gör människan fri på sanningens grund. Han befriar människan

42 S:t Josemaría, *Brev*, den 16 juli 1933, nr 3.

43 S:t Josemaría, *Brev*, den 9 januari 1932, nr 66.

44 *Familjebrev*, den 14 februari 2017, nr 9.

45 Jfr Troskongregationen, *LäRom ässiga anmärkningar om vissa aspekter av evangelisationen*, den 3 december 2007, nr 12 och not 49.

46 S:t Josemaría, *Brev*, den 24 oktober 1942, nr 9.

från det som är begränsar och förminskar och som på sätt och vis kapar denna frihet vid roten: i människans själ, hennes hjärta och samvete.”⁴⁷

Gud har gjort oss fria för evigt. Det är inte en tillfällig gåva som vi endast får ta del av under vårt liv här på jorden. Frihet, som kärlek, “tar aldrig slut” (1 Kor 13:8), den fortsätter i himlen. Vår väg till himlen är en väg mot Guds förhärligade barns frihet: *in libertatem gloriae filiorum Dei* (Rom 8:21). Det är inte bara så att vår frihet förblir i himmelen, utan vi kommer dessutom att uppnå dess fullhet genom att omfamna Guds kärlek. “Däremot väntar en stor Kärlek på dig i himlen: utan svek, utan bedrägeri. All kärlek, all skönhet, all storhet, all kunskap...! Och du kommer inte att tröttna: du kommer att mättas utan att bli mätt.”⁴⁸ Om vi är trofasta kommer vi, genom Guds barmhärtighet, vara helt fria i himmelen, med kärlekens fullhet.

Er Fader välsignar er med all sin tillgivenhet

Lemaudo

Rom, den 9 januari 2018, årsdagen av den helige Josemarías födelsedag

47 Johannes Paulus II, Encyklika *Redemptor hominis*, den 4 mars 1979, nr 12.

48 S:t Josemaría, *Smedjan*, nr 995.